

Секція 2

ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ

Тютюнник С. В., к.е.н., доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,

Теркун Т. С., здобувач вищої освіти СВО «Магістр» за спеціальністю «Облік і оподаткування»

Полтавська державна аграрна академія

Оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання проводиться за даними фінансової звітності. Фінансова звітність – є основною інформаційною базою для оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання. За Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» «фінансова звітність – це бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [1].

Згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], інформація про грошові кошти та їх рух відображаються у таких формах фінансової звітності: формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)»; формі № 3 (З-н) «Звіт про рух грошових коштів»; формі № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

У формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» у статті «Гроші та їх еквіваленти» (рядок 1165) відображаються суми готівки в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках у банках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні гроші, еквіваленти грошей. Також дана стаття містить інформацію про кошти в національній або іноземній валютах.

За умови відповідності ознакам суттєвості, окремо наводять у додаткових вписуваних статтях інформацію про готівку (рядок 1166) та гроші на рахунках у банках (рядок 1167) (додаток 3 до НП(С)БО 1). До підсумку балансу включається загальна сума грошей та їх еквівалентів, інформація про готівку і гроші на рахунках у банках наводиться в додаткових статтях у межах загальної суми. Взаємозв'язок залишків на рахунках бухгалтерського обліку та статей балансу, за якими відображаються грошові кошти та їх еквіваленти, показано в табл. 1.

Інформація про рух грошових коштів підприємства відображається у формі № 3 «Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)» або формі № 3-н «Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)» (НП(С)БО 1). Метою його складання є надання користувачам фінансової звітності повної, правдивої та неупередженої інформації про зміни, що відбулися у грошових коштах підприємства та їх еквівалентах за звітний період.

Підприємства обирають спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямим методом із застосуванням відповідної форми звіту. У звіті про рух грошових коштів розгорнуто наводяться суми надходжень і видатків грошових коштів підприємства, що виникають у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності упродовж звітного періоду.

Взаємозв'язок залишків на рахунках бухгалтерського обліку та статей балансу, за якими відображаються грошові кошти та їх еквіваленти

Назва статті	Код рядка	Порядок розрахунку	Рахунки Плану рахунків, сальдо яких відображено у відповідних статтях балансу
Гроші та їх еквіваленти	1165	Вказують загальну суму готівки в касі підприємства, грошей на поточних та інших рахунках у банках, які можна використати для поточних операцій, а також коштів у дорозі, електронних грошей, еквівалентів коштів. Причому як у національній, так і в іноземній валютах, перерахованих у національну за правилами П(С)БО	Дебет 301 «Готівка в національній валюті» Дебет 302 «Готівка в іноземній валюті» Дебет 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Дебет 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» Дебет 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» Дебет 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті» Дебет 333 «Грошові кошти в дорозі в національній валюті» Дебет 334 «Грошові кошти в дорозі в іноземній валюті» Дебет 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» Дебет 351 «Еквіваленти грошових коштів»
Додаткова стаття Готівка	1166	Розшифровують суму готівки підприємства як у національній, так і в іноземній валютах	Дебет 301 «Готівка в національній валюті» Дебет 302 «Готівка в іноземній валюті»
Додаткова стаття Рахунки в банках	1167	Вказують загальну суму коштів на поточний та інші рахунки підприємства	Дебет 311 «Поточні рахунки в національній валюті» Дебет 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» Дебет 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті» Дебет 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»

За прямого методу грошовий потік розраховується як різниця між надходженням грошових коштів і витратами, пов'язаними з їх витрачанням. Прямий метод спрямований на одержання даних про валовий і чистий потік грошей. Застосовуючи цей метод, використовують безпосередньо дані бухгалтерського обліку щодо всіх видів надходжень і витрачань грошових коштів. Непрямий метод базується на основному положенні бухгалтерського обліку, що активи мають дорівнювати сумі зобов'язань і власного капіталу (складовою якого є прибуток), і полягає в коригуванні фінансового результату на величини змін активів, зобов'язань та інших балансових рахунків.

Відповідно до НП(С)БО 1 у формі № 3 (З-н) «Звіт про рух грошових коштів» рух грошових коштів у результаті операційної діяльності визначається з використанням прямого або непрямого методів, а рух грошових коштів у результаті інвестиційної та фінансової діяльності – прямого методу. У звіті про

рух грошових коштів, складеному за прямим методом, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності (розділ I форми № 3) визначається за сумою надходжень від операційної діяльності та сумою витрачання на операційну діяльність грошових коштів за даними записів їх руху на рахунках бухгалтерського обліку. У звіті про рух грошових коштів, складеному за непрямим методом, рух грошових коштів у результаті операційної діяльності (розділ I форми № 3-н) визначається шляхом коригування прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування.

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності (розділ II форми № 3 (3-н)) визначається на основі аналізу змін у статтях розділу балансу «Необоротні активи» та статті «Поточні фінансові інвестиції». Рух коштів у результаті фінансової діяльності (розділ III форми № 3 (3-н)) визначається на основі змін у статтях балансу за розділом «Власний капітал» та статтях, пов'язаних із фінансовою діяльністю, у розділах балансу: «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» та «Поточні зобов'язання і забезпечення». Визначивши чистий рух коштів у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, необхідно розрахувати зміну величини грошових коштів за звітний період. У статті «Залишок коштів на кінець року» (рядок 3415) наводиться різниця між сумою грошових надходжень та видатків, відображених у статтях «Залишок коштів на початок року», «Чистий рух коштів за звітний період» та «Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів». Розрахований таким чином показник повинен дорівнювати наведеному в балансі залишку грошей та їх еквівалентів на кінець звітного періоду. Відповідно до НП(С)БО 1 звіт про рух грошових коштів має вертикальну форму, складається з трьох розділів, містить інформацію за звітний період та аналогічний період попереднього року.

Примітки до річної фінансової звітності – це сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію й обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами). Розділ VI «Грошові кошти» розшифровує склад грошових коштів на кінець року, який відображено в Балансі за рядком 1165 «Гроші та їх еквіваленти». Для заповнення цього розділу використовуються дані бухгалтерського обліку до рахунків 30, 31, 333, 351. У рядку 691 до цього розділу розшифровується сума грошових коштів, використання яких обмежено, які показані в розділі I активу балансу за рядком 1040 «Довгострокова дебіторська заборгованість».

Таким чином, фінансова звітність надає користувачам для прийняття рішень повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. Аналіз руху коштів передбачає розрахунок сум їх надходжень і витрачання у розрізі окремих видів діяльності, визначення загального залишку коштів, порівняння даних звітного періоду з попереднім, встановлення причин зміни надходжень і витрачання.

Список використаних джерел

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07 лютого 2013 р. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.